

Justis- og beredskapsdepartementet

Saksbehandler:
Svein R. Garseg Olsen

Oslo, 11. august 2025

HØRING AV NOU 2025:2 SAMFUNNSVERN OG OMSORG

Norsk Sykepleierforbund (NSF) viser til høring på NOU 2025:2 Samfunnsvern og omsorg. NSF's høringssvar er utarbeidet med innspill fra NSF's faggruppe innen psykisk helse og rus (SPoR). Høringssvaret har en overordnet tilnærming med vektlegging av tilgang på faglige- og omsorgsfulle helsetjenester av god kvalitet. NSF slutter seg i hovedsak til utfordringsbildet og de anbefalinger som gis i rapporten.

Straffereaksjonsutvalget, oppnevnt av regjeringen 2023, har lagt frem en svært viktig rapport som tydelig påpeker behovet for å styrke rammevilkårene. NOU 2025 beskriver vesentlige dilemmaer knyttet til straff, menneskerettigheter, helse og samfunnsvern. NSF mener rapporten redegjør grundig for gjennomføring av straffetiltak og særreaksjoner på den ene siden – og ivaretagelse av den enkeltes grunnleggende behov og menneskerettslige forhold på den andre.

Rapporten tar opp vesentlige faktorer knyttet til organisering, kompetanse, samhandling og finansiering for å sikre en god gjennomføring av strafferettslige reaksjoner. NSF mener det er ett særlig viktig samfunnsansvar å sikre gode og trygge rammevilkår som ivaretar både den enkeltes innsattes rettigheter og andres behov for trygghet. Tett oppfølging, god koordinering og nær samhandling vil være nøkkelfaktorer for å ivareta både samfunnsvern og den enkelte. Der hvor den enkelte potensielt vil kunne utgjøre en fare (for andre) vil det være særlig viktig med et godt samarbeid og intervensjon mellom nivå og etater.

NSF slutter seg til utfordringsbildet som beskrives og deler en sterk bekymring knyttet til rammevilkårene for en god ivaretagelse av innsattes helse og soningsvilkår. Utvalgets rapport påpeker tydelig utfordringer blant annet knyttet til brudd på menneskerettslige forhold. Videre beskrives mangel på tilstrekkelig bemanning og kompetanse innen kriminalomsorgen, og varierende grad av tilgang på gode helse- og omsorgstjenester og rehabilitering.

Bruk av forvaringsstraff og særreaksjoner innebærer en særskilt og individuell oppfølging av den det gjelder. Herunder ligger både et samfunnsvern og en beskyttelse for å hindre gjentagelse av alvorlige hendelser.

NSF mener et godt samfunnsvern og riktig ettervern forutsetter at de enkelte etater, herunder kommune, er sikret finansiering, god organisering og riktig kompetanse. En stadig eldre og mer ensartet fangepopulasjon med dårligere fysisk og psykisk helse krever god organisering, klar ansvars- og oppgavedeling og god kompetanse i alle ledd.

En styrking av helse- og omsorgstjenesten – operative store deler av døgnet

NSF støtter anbefalingen om at den stedlige kommunale helse- og omsorgstjenesten utvides til å være operativ store deler av døgnet. En stadig eldre fangepopulasjon med dårligere fysisk og psykisk helse krever som nevnt god organisering, riktig kompetanse, en klar ansvars- og oppgavedeling og god tilgjengelighet. Faglig forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp må være tuftet på grunnleggende rettigheter, forankret i lovverk

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22 Telefon: 994 02 409
Postboks 456 Telefaks: 22 04 32 40
0104 Oslo E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 11.08.2025

og yrkesetikk. En styrket stedelighet bidrar til en bedre og helhetlig ivaretagelse av innsattes helse- og omsorgsbehov, i tett samarbeid og koordinert med spesialiserte tjenester.

Sykepleiere og spesialsykepleiere knyttet til helhetlig helse- og sykepleiefaglig oppfølging innebærer ledelse, koordinering og veiledning. Særlig relevant spesialisert sykepleiekompetanse innen psykisk helse og rus, allmennsykepleie og akuttpsykepleie representerer en betydelig innsatsfaktor i oppfølging av mennesker underlagt forvaring og strafferettslige særreaksjoner. Både innenfor og utenfor institusjon.

Økt døgnkapasitet innen psykisk helsevern

NSF har i likhet med utvalget påpekt sterk bekymring knyttet til døgnkapasiteten innen psykisk helsevern. Mennesker som sliter med alvorlige psykiske lidelser og/eller utviklingshemming, og som kan utgjøre en voldsrisiko, krever forsvarlig behandling, oppfølging og omsorgsfull hjelp. Tilgang på spesialisert og langvarig døgnbehandling vil være svært viktig i forebyggende arbeid, behandling og rehabilitering. NSF støtter anbefalingen om at både døgnkapasiteten innen psykisk helsevern styrkes – og at det etableres overgangs- og sikkerhetsboliger i regi av psykisk helsevern i tett samarbeid med kommunene.

Styrket ansvar- og rolleavklaring – økt bemanning og kompetanse hos ansatte i kriminalomsorgen med høyt sikkerhetsnivå

NSF støtter utvalgets anbefaling om behovet for et helhetlig tilbud, med tydelig ansvar- og rolleavklaring og behov for å utvikle et strukturert samarbeid på ulike nivå. Strafferettslige særreaksjoner og forvaring stiller særlige krav om individuell oppfølging og samarbeid mellom kriminalomsorgen og helsetjenesten. Ansatte i kriminalomsorgen og helse må sikres et strukturert, kulturelt og godt samarbeidsmiljø for å kunne gi individuell omsorg og riktig hjelp over tid. Nødvendig kommunikasjon, håndheving av taushetsplikt og fagkompetanse hos ansatte må være god for å kunne forebygge isolasjonsskader, psykiske helseplager og fremtidige menneskerettighetsbrudd.

Bedre soningsmuligheter for domfelte til fengselsstraff eller for forvaring

NSF støtter at domfelte til fengselsstraff eller forvaring med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende tilstander må få særskilt tilrettelegging som primært ivaretar helse- og sosiale behov under soning. For å sikre bedre kvalitet og kostnadseffektivitet i tjenestene er det nødvendig at det blant annet settes av tilstrekkelige ressurser til psykisk helsevern og rehabiliterende tjenester. Det er avgjørende med godt etablerte ambulante funksjoner, døgnavdelinger, differensierte botiltak med kompetent bemanning.

NSF gir sin fulle støtte til at det må sikres tilstrekkelige og øremerkede midler til formålet over tid for å ivareta menneskene det gjelder, deres pårørende og samfunnsvernet. Et godt samfunnsvern og riktig ettervern forutsetter at de involverte etater, herunder kommunene, er sikret finansiering, god organisering og riktig kompetanse.

Med vennlig hilsen
Norsk Sykepleierforbund

Lill Sverresdatter Larsen
forbundsleder

Edith Roth Gjevjon
fagsjef

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22 Telefon: 994 02 409
Postboks 456 Telefaks: 22 04 32 40
0104 Oslo E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 11.08.2025